Katowice, 20 maja 2026 r.
Znak pisma: RT-ZWPT.ZD-00045/26

Szanowny Pan
Jan Chrząszcz
Radny Województwa Śląskiego

Odpowiedź na interpelację (INT.7.0003-0210)

W pierwszej kolejności pragnę podziękować Panu Radnemu za zainteresowanie problematyką ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych w południowej części województwa śląskiego.

Do zagadnień poruszonych w interpelacji odnoszę się w oparciu o najważniejsze dokumenty regionalne, tj.: Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030", Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ oraz Audyt krajobrazowy województwa śląskiego. Dokumenty te wyznaczają kierunki rozwoju regionu z poszanowaniem środowiska naturalnego, a także służą identyfikacji i ochronie krajobrazów o szczególnych wartościach przyrodniczych, kulturowych i przestrzennych.

Poniżej przedstawiam odpowiedzi na pytania zawarte w interpelacji.

1. Jak Zarząd Województwa ocenia skalę presji inwestycyjnej na terenach cennych przyrodniczo w południowej części regionu?

W ramach sporządzania Audytu krajobrazowego województwa śląskiego oraz okresowych ocen Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego nie prowadzi się odrębnej, kompleksowej oceny skali presji inwestycyjnej wyłącznie dla południowej części regionu. Audyt krajobrazowy obejmuje bowiem obszar całego województwa i wskazuje zagrożenia dla krajobrazów priorytetowych, a także rekomendacje dotyczące ich ochrony i kształtowania.

W ramach monitorowania realizacji Planu Zagospodarowania analizowana jest zgodność dokumentów planistycznych gmin z ustaleniami dokumentów regionalnych. Podczas procedur opiniowania i uzgadniania dokumentów planistycznych oceniane jest m.in. uwzględnienie zasad ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego.

Należy jednocześnie podkreślić, że zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz ustawą z dnia 27 marca 2003 r.

o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, kluczowe kompetencje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej należą do gmin. To właśnie gminy – poprzez plany ogólne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wydawane decyzje administracyjne – w największym stopniu wpływają na skalę i charakter presji inwestycyjnej na terenach cennych przyrodniczo.

2. Czy prowadzone są analizy dotyczące wpływu nowych inwestycji na środowisko naturalne oraz krajobraz tych obszarów?

Analizy wpływu konkretnych inwestycji na środowisko naturalne i krajobraz prowadzone są na etapie przygotowania i realizacji przedsięwzięć w ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ), realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Podstawę prawną stanowią w szczególności:

- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska,
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.

Procedury te obejmują identyfikację potencjalnych oddziaływań inwestycji, w tym wpływu na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo, a także określenie działań minimalizujących lub kompensujących negatywne skutki inwestycji.

Jednocześnie należy wskazać, że Zarząd Województwa co do zasady nie prowadzi postępowań dotyczących ocen oddziaływania na środowisko dla indywidualnych inwestycji. Kompetencje te należą do właściwych organów administracji publicznej, w szczególności organów gmin oraz regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Samorząd województwa pełni natomiast istotną rolę w zakresie kształtowania polityki przestrzennej i ochrony krajobrazu na poziomie regionalnym.

3. Jakie narzędzia planistyczne i prawne pozostają w dyspozycji Województwa w celu ograniczenia niekontrolowanej zabudowy?

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym samorząd województwa dysponuje instrumentami planistycznymi o charakterze strategicznym i opiniodawczo-uzgadniającym.

Do najważniejszych narzędzi należą:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego,
- Audyt krajobrazowy województwa śląskiego.

Dokumenty te określają kierunki zagospodarowania przestrzennego regionu oraz zasady ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego.

Zarząd Województwa opiniuje projekty planów ogólnych gmin oraz uzgadnia projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie zgodności z ustaleniami planu województwa oraz rekomendacjami wynikającymi z audytu krajobrazowego.

Ponadto, na podstawie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących, zarząd województwa wydaje opinie dotyczące uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego.

Działania te służą ograniczaniu niekontrolowanej zabudowy poprzez wzmacnianie zgodności lokalnych dokumentów planistycznych z zasadami ładu przestrzennego, ochrony krajobrazu oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

4. Czy planowane jest wzmocnienie ochrony wybranych obszarów poprzez wprowadzenie dodatkowych form ochrony lub zmian w dokumentach strategicznych?

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego wskazuje obszary rekomendowane do objęcia formami ochrony przyrody oraz zawiera rekomendacje dotyczące tworzenia nowych lub rozszerzania istniejących form ochrony.

Obecnie prowadzone są prace nad projektami uchwał Sejmiku Województwa Śląskiego dotyczących:

- poszerzenia Obszaru Chronionego Krajobrazu „Podkępie", obejmującego również krajobraz priorytetowy „Stawy Bestwina",
- poszerzenia Obszaru Chronionego Krajobrazu „Cieszyńskie Pogórze", obejmującego również krajobraz priorytetowy „Zamarski–Gumna".

W obu przypadkach prowadzone są konsultacje robocze z zainteresowanymi gminami.

Równolegle trwają prace związane z przygotowaniem uchwał dotyczących parków krajobrazowych Beskidu Małego, Beskidu Śląskiego oraz Beskidu Żywieckiego. Celem tych działań jest aktualizacja obowiązujących regulacji i dostosowanie ich do aktualnych uwarunkowań prawnych, środowiskowych i przestrzennych, co ma przyczynić się do skuteczniejszej ochrony tych obszarów.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" wyznaczono również Obszary Strategicznej Interwencji – Obszary cenne przyrodniczo. Ich delimitacja została oparta na powierzchniowych formach ochrony przyrody oraz przebiegu korytarzy ekologicznych.

Celem działań prowadzonych w ramach tego obszaru strategicznej interwencji jest m.in.:

- ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności,
- poprawa stosunków wodnych oraz ochrona siedlisk wodno-błotnych,
- zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych,
- prowadzenie zrównoważonej polityki rozwoju godzącej potrzeby ochrony przyrody z rozwojem społeczno-gospodarczym.

Przynależność gmin do OSI wiąże się również z możliwością uzyskania preferencji przy ubieganiu się o środki europejskie wspierające działania z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

5. W jaki sposób Województwo wspiera gminy w prowadzeniu zrównoważonej polityki przestrzennej, uwzględniającej zarówno rozwój, jak i ochronę środowiska?

Wsparcie gmin w prowadzeniu zrównoważonej polityki przestrzennej realizowane jest przede wszystkim poprzez:

- ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego,
- rekomendacje i wnioski zawarte w Audycie krajobrazowym województwa śląskiego.

Dokumenty te stanowią istotne źródło wytycznych przy sporządzaniu lokalnych dokumentów planistycznych i pozwalają uwzględniać zarówno potrzeby rozwojowe, jak i konieczność ochrony środowiska, krajobrazu oraz lokalnej tożsamości przestrzennej.

6. Czy rozważane jest wprowadzenie standardów dotyczących konsultacji społecznych dla inwestycji o istotnym wpływie na otoczenie?

Zasady prowadzenia konsultacji społecznych w procedurach inwestycyjnych regulowane są przepisami ustawowymi, w szczególności przepisami dotyczącymi ocen oddziaływania na środowisko oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Wprowadzenie jednolitych standardów konsultacji społecznych dla inwestycji o istotnym wpływie na otoczenie pozostaje poza zakresem kompetencji samorządu województwa i wymagałoby zmian na poziomie ustawowym.

7. Jakie działania edukacyjne lub informacyjne są podejmowane w celu zwiększenia świadomości w zakresie ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego?

W celu zwiększania dostępności informacji dotyczących ochrony krajobrazu oraz wspierania wykorzystania danych planistycznych na poziomie lokalnym udostępniono m.in.:

- aplikację mapową „Audyt krajobrazowy”, umożliwiającą przeglądanie danych przestrzennych związanych z ustaleniami audytu,
- zakładkę „Gminy Audyt” na stronie forum-przestrzeni.slaskie.pl, zawierającą zestawienia danych dla poszczególnych gmin, w tym karty charakterystyki oraz karty zagrożeń krajobrazowych.

Ponadto Zarząd Województwa Śląskiego organizuje konkurs „Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego”, którego celem jest promocja dobrych praktyk w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych oraz upowszechnianie rozwiązań sprzyjających poprawie jakości przestrzeni i ładu przestrzennego.

We współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach udostępniane są również dane za pośrednictwem Geoportalu Województwa Śląskiego ORSIP, w tym aplikacje:

- „Rozmieszczenie gatunków fauny, roślin naczyniowych i mszaków województwa śląskiego”,
- „Szlak Przyrody”,
- „Edukacja ekologiczna”.

Uruchomiony został także Serwis Przyrodniczy Województwa Śląskiego „Śląskie. Przyroda”, który stanowi ogólnodostępne źródło wiedzy o zasobach przyrodniczych regionu. Podejmowane działania służą upowszechnianiu wiedzy oraz zwiększaniu świadomości społecznej w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i ładu przestrzennego.

Dodatkowo, w ramach realizacji programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027, od beneficjentów projektów o charakterze środowiskowym oczekuje się prowadzenia działań edukacyjnych i informacyjnych zwiększających świadomość ekologiczną mieszkańców, w tym dotyczących ochrony środowiska, krajobrazu oraz zasad zrównoważonego gospodarowania przestrzenią. Działania te stanowią istotny element projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej i służą budowaniu społecznej odpowiedzialności za stan przestrzeni i środowiska naturalnego.

Z poważaniem